

ÚJ KELET

Kish Róbert

Budapest

VIKAI-NAPILAP

ELŐFIZETESI ÁRAK
Romániában

Égész évre	—	850
Félévre	—	460
Negyedévre	—	240
Egy hónapra	—	85
Egy szám ára pályaud- varon és vidéken is 4 lei		
Bukarestben	—	5.—
Csehszlovákiában		
Egy hónapra	—	ck 35.—
Egy szám	—	1.50

1925 junius 8 Hétfő

Cluj-Kolozsvár * VIII. évfolyam * 128 szám

5685. Szivan 16

Egy újságíró naplója az épülő országból

Hogy fogadták az új kormányzó kinevezését Palesztinában

Kish ezredes nyilatkozik az Új Kelet kiküldött munkatársának

(Jeruzsálem, május hó. Az Új Kelet kiküldött munkatársától.) Az első nap a palesztinai lapok teljes hitelességgel közölték, hogy a High Commissioner a Fidzsi szigetek volt kormányzója lesz. Ma délelőtt zsidó körök bizonyosra vették, hogy Claytont nevezik ki viszont az arabok Storrts őrnagynak Jeruzsálem arab-barát kormányzó-jának kinevezését korpoltálták. Estére azután megérkezett a hivatalos londoni távirat: Palesztina új kormányzója lord Plumer marsallt nevezték ki.

— Lord Plumer! — fut végig, szinte egyidőben, az ismeretlen katoná neve, hogy egyetlen estén minden zsidó körben élénk és harcossá válik induljanak meg arról, mit jelent az új kormányzó és főképen mit az az ismeretlenség, mely lord Plumer nevét Palesztinában körülvette.

Az első általános megítélés nem is annyira a névismeretlenségen akadt meg, mint azon, hogy az új kormányzó: katoná. Palesztina élére tehát nem polgári hivatalnok, hanem katonai hatalmasság került. A táborok-kormányzó egyúttal katonai kormányzást is jelent. Olyan rendszerváltozást tehát, amely teljesen új megítélést ad Palesztina jelentőségének. Különösen a munkástömegek között kelt nagy idegenkedést a hír, de hivatalos cionista politikások között is önkéntelenül felvetődik a kérdés:

A kinevezés kulisszái mögül

— Milyen szerephez jutott Plumer kinevezésénél a cionista organizáció? Vajjon e kinevezés Weizmann előzetes tudtával és beleegyezésével történt-e, vagy csak ő is utólag az újságokból értesült az új kormányzó személyéről?

Hogy még komplikáltabb legyen a kombinációk sora, megérkezik Weizmann nyilatkozata, hogy Plumer kinevezéséről előzetes tudomása nem volt.

Abban a hangulatban, amelyet lord Plumer kinevezése keltett, az első napok izgalma után egyre teljesebben bontakozott ki annak felismerése, hogy tulajdonképpen minden kombináció korai, lord Plumer beiratlan lap és majd meghozza a jövő, hogy mi lesz lord Plumer szerepe. Alig egy-két nap és Palesztina zsidósága teljesen napirendre tért az új kormányzó kinevezése fölött.

Ezt a hírtelen kialakult közömbösség magyarázatát nem nehéz megtalálni. Van bizonyos megnyugtató konszolidáltság abban, ahogyan szinte már másodnap és szinte mindenütt az új helyzetet megítélik. Az új helyzet pedig az, hogy nincs is új helyzet. Az angol kormány változatlanul kitar a Balfour-deklaráció mellett és bárkit is küld ide, az nem térhet el ettől.

— Ma már Palesztinában tul vagyunk azon, hogy a zsidó nemzeti otthon építése attól függjön, kit neveznek ki kormányzónak, — magyarázza a munkásság egyik vezető embere.

Nem a kormányzó, hanem a zsidóság dönti el Palesztina sorsát

Semmiféle személyi változás nem változtathat azon a munkán, amely kizárólag a zsidóságtól függ. Ha ez nem teljesíti a kötelességét, akkor lehet bárki is a kormányzó, viszont ha kötelességét teljesíti, akkor a munka haladni fog, a nemzeti otthon rohamosan fog tovább épülni, mert ennek személyi akadályá még a kormányzó magas székében sem lehet.

Ez a vélemény tényleges kifejezője annak a hangulatnak, amellyel a kormányzó-cserét fogadják. Természetesen nem lehet teljesen indifferens kérdés az, hogy ki ül a kormányzó székében és így meg kellett ismerjünk a hivatalos cionista-vezetés meg véleményét is. Szinte szerencsés véletlenképpen az új kormányzó kinevezése utáni napon Kish ezredes-

hez, a palesztinai cionista exekutíve politikai vezetőjéhez, kaptam meghívást. Egész természetes, hogy a társalgás az új kormányzó személye körül forgott. A külső adatokat már ugy is ismerte mindenki. Lord Plumer a világháború során igen nagy szerepet játszott. Az angol hadsereg négy marsalljának egyike s elismert katonai szaktekintély. Kish ezredes a háború során Plumer alatt teljesített szolgálatot és így érdekes adatokat kaptunk Plumer lord egyéniségéről.

Kish ezredes Plumeréről

— Az új kormányzó — mondotta Colonel Kisch — az angol hadsereg egyik feltétlenül legnépszerűbb tábornoka volt. Végtelen egyszerű, közvetlen ember, aki arról volt híres, hogy nem húzódott meg hátul törzisztiszteje között, hanem állandóan a közkatonák között forgott. Megértő demokratikus hajlamu ember, akit különben különösebb érdeklődés is vonz Palesztinához. Lord Plumernek Ausztrália kormányzóságát kínálták fel, ami egyike a legnagyobb angol köztisztviselőknek, hiszen Ausztráliának az angol dominiumok között óriási szerepe van. Lord Plumer azonban ezt nem akarta elfogadni, ellenben nagy örömmel kérte maga számára annak a tervnek megvalósítását, hogy Palesztina élére kerüljön.

— Az új kormányzó kinevezésének egyik legérdekesebb részlete az, hogy szerződése nem a szokásos öt évre, hanem csak két évre szól. Lord Plumer különben kitűnő adminisztratív erőnek is bizonyult. Misem bizonyítja ezt jobban, mint az, hogy Malta lakossága küldöttséget menesztett Londonba és azt kérte a kormánytól, hogy lord Plumer továbbra is megmaradjon állásában.

— Arra vonatkozólag, hogy mit hoz a jövő, nehéz lenne nyilatkoznia. Egy azonban bizonyos, hogy lord Plumer a lehető legbecsületesebben fogja képviselni az angol kormány hivatalos állásfoglalását és így tehát a Balfour-deklarációt. Tulajdonképpen ez teljesen elegendő a kormányzó személyére vonatkozólag, mert a legfontosabb kérdésekben, a gyakorlati napi problémák megoldásában a kormányzó helyettesének személye a fontos. Erre vonatkozólag a döntés megtörtént már előbb. A haifai kerület volt governorja, Colonel Symes lesz a kormányzó helyettese, akinek már nagy multja van Palesztinában és akinek felfogását már jól ismerjük. Tudjuk azt, hogy ügyünknek igaz barátja és a helyzetet teljes alaposággal ismeri. Nagy szerepe volt annakidején a jaffai programok alkalmával. Ő volt az, aki kérelmetlenül erélyvel lépett fel az arab lázadókkal szemben.

A zsidó kormányzó hátrányai

— Vajjon a cionista politika meggyöngyülését jelenti-e az, hogy nem zsidó lett az új kormányzó — vetették fel a kérdést.

— A chuc laareben (az országon kívül) bizonyára nagy lelkesedéssel fogadták annak idején a hírt, hogy Palesztina kormányzója zsidó. Tényleg azonban ez a körülmény az itteni belső politikában rengeteg fölösleges akadályt okozott és állandó ütközésként volt az araboknak Herbert Samuel szemében az, hogy zsidó. Tudjuk azt, hogy Herbert Samuel a lehető legteljesebb pártatlansággal látta el nehéz munkakörét, ennek dacára ez a kérdés állandóan napirenden volt és befolyásolta magát a zsidó politikát is. Ez bizonyos megkötöttség is volt a zsidók szempontjából. Misem bizonyítja jobban ezt, mint az a körülmény, hogy Herbert Samuel távozását az arab sajtó most már a legnagyobb sajnálattal fogadja és a legszélsőbb lapok is egyöntetűen megállapítják, hogy működése minden

elfogultságtól mentes, végtelenül korrekt volt. Egy bizonyos. És pedig az, hogy lord Plumer teljes erélyvel fogja az arabokkal szemben is képviselni Angliának a Palesztina-kérdésben nyílt hivatalos álláspontját és nem fogja tűrni azokat a külső tényezőktől inspirált mozgalmakat, amelyekkel a multban meglehetősen engedékenységgel, vagy legalább szelidséggel mutakozott. Amery lordnak — az arab küldöttség előtt tett erélyes nyilatkozata után semmi kétség sincs abban az irányban, hogy meg kell szüniök a hátmögötti játékoknak és az araboknak is be kell illeszkedniök az adott helyzetbe.

A kormányzó a király helyettese

— A cionista politika meggyöngyülését jelenti-e az a körülmény, hogy Weizmann nem tudott Plumer lord kinevezéséről? — teszem fel a következő kérdést.

— Még egyáltalán nincs módomban arra vonatkozólag nyilatkoznia, vajjon Weizmann kijelentése megtörtént-e. Nagyon könnyen lehetséges azonban az, hogy Weizmann tényleg nem tudott Plumer lord kinevezéséről. Ezt könnyen megértheti az, aki közelebbről ismeri az angol politikai életet. A konzervatív párt a régi angol imperialista politika képviselője, mely formai dolgokban egész természetesen, igen pedáns. A kormányzó tulajdonképpen a király helyettese és így annak kinevezését a legteljesebb belügynek tekinti, melyhez nem kerheti ki kivülről tényező véleményét. Így tehát ez a körülmény korántsem jelenti a cionista politika érvényességének gyengülését, mégkevésbé jelentheti azt, hogy Anglia a legkevésbé is engedett volna a Balfour-deklarációból. Bizonyítéka ennek az, hogy Balfour a konzervatív kormány tagja lett. Bizonyos az is, hogy lord Plumer teljesen a mandátum szellemében fogja az angol érdekeket a zsidó nemzeti otthon építésének érdekeivel összhangba hozni. Ha formailag talán nem is olyan intenzív a hivatalos érintkezési forma, mint amilyen volt a munkáskormány alatt, ezzel szemben a konzervatív kormány politikája olyan tervek megvalósítását jelenti, amely azelőtt problematikus lett volna. Így most már a lehető legrövidebb idő kérdése a haifai kikötőnek kiépítése. Talán már öszszel a konzervatív kormány meg is kezdi a kikötő építését, hogy ezáltal Anglia és így egész Palesztina számára ezt a fontos kereskedelmi és stratégiai gócpontot biztosítsa.

Herbert Samuel tervei

A beszélgetés ezután Herbert Samuelre terelődött. A volt kormányzó két-három hónapra Indiába utazik, onnan pedig visszatér Londonba, hogy pártjával a továbbiakat megbeszélje. A liberális párt vezetősége ugyanis szeretné a párt vezetésére Herbert Samuelt megnyerni. Amennyiben a volt kormányzó nem venne egyelőre aktív részt a politikai életben, úgy Palesztinában fog tovább lakni. Nagyon valószínű, hogy lord Plumer mandátumának lejártá után megint Herbert Samuel kerül Palesztina élére.

Igen érdekesen kommentálják Herbert Samuel távozását éppen azok a körök, amelyek működését erélyes kritikával kísérték. Szinte kivétel nélkül ezeknek a köröknek szimpátiája is teljes lett Herbert Samuelle szemben, bár a változást igen előnyösen ítélik meg. Herbert Samuel hatalmas memorandumot dolgozott ki, amelyben kormányzóságának tapasztalatait vonja le. Ez a memorandum az új kormányzó számára készült és rövid időn belül nyilvánosságra kerül. Ebben az írásában Herbert Samuel teljes őszinteséggel számol be tapasztalatairól, különösen az arabkérdés tekintetében s teljes őszinteséggel ismeri be az elkövetett hibákat.

— Herbert Samuel ezzel a memorandumával minden hibáját jóvátette — mondotta a volt kormányzó egyik legélesebb kritikus — s az új kormányzó olyan utbaigazításokat kapott, amelyek működését nagyban meg fogják könnyíteni.

Konsternáció az arabok között

Hadd térjünk még ki arra a hangulatra, amelyet az új kormányzó kinevezése az arab körökben kivált.

tott. A kinevezést szinte kommentár nélkül kísérik és általában bizonyos konsternációt keltett, hogy egy erélyes kezű katona kerül Palesztina élére. És bizonyos rezignációt kelt az is, hogy az arab agitációnak legolcsóbb fegyvere: Herbert Samuel zsidó-volta kihullott kezükből. Bizonyos az is, hogy megint napirendre kerül a törvényes képviselőtestület összehívásának kérdése s amennyiben az arabok tovább is obstrukciós álláspontot foglalnának el, úgy teljes ridegséggel fogja az új kormányzó ezt a kérdés levenni a napirendről.

Lord Plumer Londonba utazott és ezekben a napokban Weizmannal beható tanácskozásokat fog folytatni. Székely Béla

Cankov tegnap blokád alá helyezte Szófiát

Az üzleteket bezárták, a lapok megjelenését betiltották. Cankovék már senkiben sem bizaak

(Szófia, június 6. Az Uj Kelet tudósítójától.) A bolgár fővárost tegnap hajnalban a kormány katonasággal körülzáratva.

A közlekedést teljesen betiltották és az utcákon csak felfegyverzett őrszolgákat és tisztakat lehet látni. Reggel nyolc órakor egy tiszt autón bejárta a várost és a különböző országok követeinek igazolványt adott ki, amelyekkel a városban mozoghatnak. A milícia és a csendőrség minden egyes házat átkutatott, a katonaság a laktanyákban készenlétben áll. Akit az utcán külön engedély nélkül találnak, a csendőrségre kísérik.

A főutcák teljesen üresek, az üzletek zárva vannak, a lapok megjelenését betiltották.

Hivatalos helyről úgy magyarázzák a blokád, hogy ez a katonaság egy részének leszerelésével van összefüggésben, amelyet a multkor bombamerénylet után mozgósítottak. Más részről a blokád azzal magyarázzák, hogy

azok a merénylők, akik a multkor a királyt megtámadták, ismét Szófiába érkeztek és újabb merényletet készítenek elő. A blokádot ma délelőtt szüntetik meg.

Nemzetközi gyapotkongresszus Bécsben

Háromszáznegyven delegátus a világ minden tájáról. A washingtoni kormány is képviseltette magát

(Bécs, június 6. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az osztrák fővárosban ma kezdődtek a nemzetközi gyapotkongresszus tárgyalásai, amelyre a világ minden tájáról jöttek termelők, gyapotkereskedők és textilgyárosok. Az érdeklődést fokozta különösen az a körülmény, hogy tizenkét év óta olyan nagy hiány mutatkozik nyersanyagban, hogy tavaly több államban a gyapottal dolgozó textilgyárak redukált üzemmellel voltak kénytelenek dolgozni. Egyedül az Egyesült-Államokban nem érezték a nyersanyag hiányát és pedig azért, mert az elmúlt esztendőben a kedvező időjárás bő gyapottermést hozott. A Nemzetközi Gyapotipari Szövetség a közelmúltban nagy propagandát fejtett ki abban az irányban, hogy minden gyapottermelő ország a legracionálisabban és legbelterjesebben művelje ezt a nagyfontosságú ipari növényt. Indiában, Egyiptomban, Szudánban és Braziliában a propagandának fogantója is volt. Az idei kongresszus már ezekről az eredményekről számolhat be.

A kongresszus napirendjén áll elsősorban az új választott bírósági rendszer, ezután a Nemzetközi Gyapotipari Szövetség jelentése az Egyesült-Államok két évi gyapot terméséről. A kongresszussal kapcsolatban a bécsi technikai muzeumban kiállítás rendeznek, amelyen bemutatják a legújabb gyapotipari találmányokat. A tárgyalásokra a washingtoni mezőgazdasági minisztérium is kiküldötte egyik képviselőjét, aki egyuttal előadója is lett az amerikai gyapottermésről szóló referátumnak. Egy amerikai egyetemi tanár, a gyapotfőregről fog előadást tartani. Ez az előző két-három évvel azelőtti egyedül az Egyesült-Államokban hatmillió bálna gyapotot tett tönkre. A kongresszusra háromszáznegyven delegátus érkezett, közöttük tíz hölgy. A vendégek, akik közül sokan eddig nem voltak Bécsben, elragadtatással beszélnek az osztrák köztársaság gyönyörű fővárosáról.

Feltámad a német nagyvezérkar?

Hétfőn válaszolnak az antant jegyzékére

(Berlin, június 6. Az Uj Kelet tudósítójától.) A német fővárost heves izgalomban tartja a szövetségesek jegyzéke, amelyet tegnap nyújtottak át az antant követi a külügyminisztériumnak. Ebben a jegyzékben tudvaleg a szövetséges hatalmak mélyen belenyulnak Németország belpolitikájába és olyan hangot engednek meg maguknak, amely a német nép önértetét joggal sérti. Az antant mindenekelőtt szemérem hányja Németországnak, hogy a háboru megszűnése óta a megengedettnél nagyobb számban állít elő kézfegyvereket és hogy a hadseregét ismét a régi katonai szellemben neveli. Tiltakozik a jegyzék az ellen is, hogy Seect tábornok újból „a német haderők főparancsnoka” címet viseli, mert ebből az antant azt látja, hogy Németország fel akarja támasztani a hirhedt háborus nagyvezérkart.

A szövetségesek jegyzéke nagy felháborodást váltott ki a német nép minden retegéből. A sajtó egyhangulag visszautasítja az antant tenorját. A „Tages Zeitung” szerint a szövetséges hatalmak úgy bánnak Németországgal, mint egy olyan néppel, amelynek nincsen szuverenitása. A „Kreuz Zeitung” szerint az antant követelése nem egyeztetetők össze a német nép becsületével. A „Lokalanzeiger” kimutatja, hogy a kézi fegyverek elpusztítása negyedmilliárd arany-márkába kerülne. A „Vossische Zeitung” attól tart, hogy a német municiógyárak lerombolása gyöngytené Németország gazdasági erejét és növelné Anglia ipari versenyképességét. Végül a „Germania” című lap a versaillesi békében a háborus szellem ébrentartását látja.

A jegyzékre hétfőn válaszolnak.

Mária királyné cikksorozat

Légy Magad!

II.

Ez a cikk az „United Press Association” útján került a világsajtóba.

Ez egy amerikai mondás: légy magad! Én mindig én voltam, néha tulságosan is és sokszor talán kellemetlenné is váltam azoknak, akik uralkodni szerettek volna felettem.

Amikor Romániába érkeztem, 17 éves voltam. Igen, ebben a neveléses korban mentem férjhez. Anyám mellett volt, hogy a hercegnőknek fiatalon kell férjhezmenniük, mert később esetleg nagyon is önállóan találunk gondolkodni. Persze, azóta a világ sokat haladt...

Itt álltam tehát tizenhét évemmel, egy olyan férfi oldalán, akit alig ismertem és egy majdnem teljesen ismeretlen országban. Ez bizony nem volt a legkellemesebb állapot. Az emberek ugyanis megfélemedeznek arról, hogy a királyné is ember, akinek szíve és agya van, megvan a szeszélyei, rokonszenv- és ellenszenv-érzései.

Képzelmék csak el, mit jelent az, ha valakit tizenhétéves korában egy ismeretlen emberhez, egy távolálló országba férjhezvisznek — jobban mondva importálnak, mint valami nemzeti árut. Mindenki azt hitte, joga van ahhoz, hogy megelégedését fejezze ki velem szemben, vagy éppen helytelenítse tetteimet. Ugy tekintettek, mint valami akvizíciót.

Tudtomra adták, mily nagy megtiszteltetés ért azáltal, hogy királyné lettem. Pedig mondhatom, éppen eléggé kék vér folyt ereimben és családomban alig volt valaki, aki ne ült volna trónon, vagy ne lett volna valamely trón várományosa. De hát most itt álltam én is saját trónommal és meg kellett mutatnom, vajjon érdemes vagyok-e rá.

Emlékszem, alacsony termetű voltam, szőke hajam és kék szemem volt, az emberek pedig, akik körülvettem, csupa sötétbőrű férfiak és nők voltak, akik egészen másképpen néztek ki, mint én, más nyelvet beszéltek és másképpen gondolkodtak.

Bármerre fordultam, mindenünnen vizsgáló pillantások szegeződtek rám. Csinos voltam? Alacsony, vagy magas? Okos vagy buta? Szeretettel, vagy ellenszenvvel? Nevettem-e énekeltem-e, sirtam-e?

Akkor még nagyon bátortalan voltam és semmiképpen nem nasolítottam a mai lányokra. Ha ezek akkor ismertek volna, bizonyára azt mondták volna rám: számár vagyok. Mégis, már akkor volt ebben a kis szegény számban valami, amiből — a mai Mária királyné lett.

Károly királynak az volt a felfogása, hogy a hölgyek legyenek szerények. Vidámság, életöröm, szerelem, barátság ismeretlen volt még akkor az udvarban. O azt akarta, hogy egy gép legyek, amely napról napra ugyanazt a munkát végzi, minden önálló akarat nélkül. Vagy pedig úgy kellett volna lélnem életemet, mint valami madárkának az üvegkalicka alatt.

Minden szem rám irányult akkor. Engesztelhetetlen pillantások kémkedtek körül.

Bizony, bátorságra és jellemre volt szükségem, hogy ne nyomjanak egészen el és ne váljak belőlem valami szerencsétlen kis figurá. És meg is őriztem önállóságomat. Magam voltam

mindig, megmaradtam magannak, megőriztem az éneket és egyéni hajlamaimat. És mielőtt az öreg király meghalt, jóba lettünk egymással, mert felismerte uralkodói képességeimet. Mint munkatársak töltöttünk még néhány esztendő együtt és közös ideálunkon, Románia felvirágoztatásán dolgoztunk.

Emlékszem, egyik lelkioktatóm, akinek volt érzelme a humor iránt, azt mondotta nekem egyszer: „Nem aggodom az Ön jövőjéért. Megfigyeltem önt és azt láttam, hogy le tudja küzdeni a nehézségeket.”

Bizonyos, hogy harcias természetű nő vagyok és szeretek vitatkozni. Szememre is hányták, hogy mindig én viszem a szót. Ez talán a régi angol királyösről maradt rám. Ott azonban, ahol nincs kerésnivalóm, sohasem játszom az urat. Igaz az is, hogy kifejezési módjaimban nyomatékos vagyok. Ez azonban csak azt jelenti, hogy nem hagyok kétséget a mondanivalóim után.

Mindenféle emberek járnak hozsám. Isten tudja, hogy miket hallottak ezek rólam. Jót, vagy rosszat? Tény az, hogy mindenféle előítéletekkel jönnek. Aztán valamennyien egyforma csodálkozásba esnek: olyan természetes, olyan póznélküli a viselkedésem.

En nem akarok semminek sem látszani. Én vagyok. És oly erősen, hogy az embereket csodálkozásba ejtem. Megállítom a lélekzetüket. Valaki azt mondta nekem egyszer, hogy én vagyok a legnagyobb színész, aki valaha létezett. Igazán? Ezen magam is kacagok.

Kétségtelen, hogy a humor iránti érzékem sok esetben megkönnyítette feladatomat. Oh, mondhatom, az udvari élet nagyon unalmas, merev és személytelen. Teljesen felhagytam vele. Egyszerűen túltettem magam rajta. Eleinte haragudtak azért, de aztán lassankint mindekit megnyertem nyíltságommal, őszinteségemmel és egyszerűségemmel.

Mert én egész életemben Magam voltam. Légy te is Magad!

— Csak rövid időre szól a Creditul Industrial hitelbeszűntetése. Bukarestből jelentik: Az utóbbi időben egyre sürűbben hangzottak el hírek arról, hogy a Creditul Industrial huzamosabb időre beszüntette az ipari hitelek folyósítását. Ezekkel a hírekkel kapcsolatosan a Creditul Industrial vezetősége nyilatkozatot adott ki, melyben hangsúlyozza, hogy a hitelnyújtás beszüntetése csak ideiglenes és csupán azért történt, hogy az intézet erőforrásait gyarapítsa. A Creditul Industrial alaptőkéjét háromszázmillió lejell fogja felemelni, melyből az állam husz százalékot, a Banca Nationala harminc százalékot fog jegyezni. A fennmaradó ötven százalékot pedig nyilvános jegyzéssel fogják fedezni. A tőkeemelést előmunkálatai előreláthatólag augusztusban befejezést nyernek és az ebből befolyó összegek, valamint az intézet pénztárában időközben felgyűlt összegek az ipar rendelkezésére lesznek bocsátva.

* Brassóban hirdetések, előfizetéseket felvesz és reklamációkat elintéző az Uj Kelet brassói képviselője, Elekes Hirlapiroda Str. Portii 32

hogy A kama Bratianu

(Bucuresti-Bukarest, tudósítójától.) A kama folytatták a Banca Nat meghosszabbításáról szóló Joanitzescu szerint a

pénzügyi politikája köz van. Vannak a javaslat pontjai is, de jórésben szolgálja. Nem tudja magának Bratianu Vint hogy ezt a javaslatot e közvélemény tudja, hogy tudja, hogy Oromolu, a mányzó székbe, csak nácsában és hogy ann tianu Vintila. A likvinte a commercializál kellene hogy biztosítsa a liberálisok jövedelmével adózik azért, hogy kistöke és a szövetsé

Duca válaszában vi hogy ő segítette volna székbe.

Jorga csodálkozik, foglalva, hogy ilyen válaszoljon. Azt hitte, ügyminisztert a kama emlékezni arról, hogy hogy Emanuel olasz Jorga az egyesült e szerencsekívánátat kü

Duca csatlakozik is ér az ülés, miután a Ház határozatképe

A kamara ma dél óriási óvációja közep Maniu Gyula, hogy miniszternek tegnapi hogy Marzescu meg hogy inkonzekvens.

Hangok a többsé rével?

Maniu: Nem azért kel a Stere-ügy miatt kívánják, én ebben a felvilágosított Önök rendre. Inkonzekvensennivel konzekvens csak azzal nem, hogy panama sül ki. (Óriá daláról.) Az igazságtatta, hogy

a nemzeti párt ar hogy nem ism

Ilyen kijelentést a soha. A király iránt nem mondhat ilyen ronázást egy olyan a mi szemünkben vel. Olyan váda a nemzeti párt a kásokat akarja itt állapitanom, hogy itteni parlament áll sonlatosság van abt

itt és ott is az

A házszabálmódo azouban csak egye mint itt Önök. Ott nép tiltakozását, n kintetbe a mi tilt még a szavukat se be most sem, amik széleskörű vitát ig

Közben Mihalezescu int a kezébe a vitát. Óriási daláról.

Maniu: Beszél gosságot derítsek az Önök részéről

Ami az alkotm molni fog noha a törvényho alá hozta, törvény

Maniu bejelenti, hogy elismeri az alkotmányt

A kamarában folytatták a Banca Nationala vitáját

Bratianu Vintila szerint Stere hazaáruló

(Bucuresti-Bukarest, június 6. Az Új Kelet tudósítójától.) A kamara ma délelőtti ülésén folytatták a Banca Nationala privilégiumának meghosszabbításáról szóló javaslat vitáját.

Joanitzescu szerint a javaslat és a kormány pénzügyi politikája között élénk ellentmondás van. Vannak a javaslatnak tagadhatatlan jó pontjai is, de jórésben a liberális érdekeket szolgálja. Nem tudja megérteni, hogyan vehette magának Bratianu Vintila azt a merészséget, hogy ezt a javaslatot elkészítse, mikor az egész közvélemény tudja, hogy érdekelt fél. Mindenki tudja, hogy Oromolu, akit Duca segített a kormányzó székbe, csak báb a bank igazgató irományában és hogy annak spiritus rectora Bratianu Vintila. A likvidációs alap tételét szentinte a kommercializált vállalatok jövedelmei kellene hogy biztosítsák, ezzel szemben inkább a liberálisok jövedelmeit szaporítják. Elismeréssel adózik azért, hogy tervbe vették a kisipar, kistőke és a szövetkezetek támogatását.

Duca válaszában visszautasítja azon vádat, hogy ő segítette volna Oromolul a kormányzó székbe.

Jorga csodálkozik, hogy Duca azzal van lefoglalva, hogy ilyen jelentéktelen támadásra válaszoljon. Azt hitte, hogy azért látja a külügyminisztert a kamarában, mert meg akar emlékeztetni arról, hogy ma van 25 éve annak, hogy Emánnel olasz király elfoglalta a trónt. Jorga az egyesült ellenzéki pártok nevében szerencsekívánatait küldi az olasz királynak.

Duca csatlakozik a távirathoz és ezzel véget is ér az ülés, miután az elnök konstatálja, hogy a Ház határozatképtelen.

A kamara ma délutáni ülésén az ellenzék óriási óvációjára közepette lép az emelvényre Maniu Gyula, hogy válaszoljon az igazságügy-miniszternek tegnapi beszédére. Azzal kezdi, hogy Marzescu megvádolta a nemzeti pártot, hogy inkonzekvens.

Hangok a többség oldaláról. Mi van Sterével?

Maniu: Nem azért jöttem ide, hogy Önökkel a Stere-ügy miatt vitatkozzam, azonban ha kívánják, én ebben a kérdésben is megfelelően felvilágosítom Önöket, de várjanak a sorrendre. Inkonzekvenssek vagyunk? Vajjon mennyivel konzekvenssek a liberálisok? Ha csak azzal nem, hogy minden ténykedésükből panama sül ki (Óriási tiltakozás a többség oldaláról.) Az igazságügyi miniszter azt hangoztatta, hogy

a nemzeti párt annak idején kijelentette, hogy nem ismeri el a koronázást.

Ilyen kijelentést a nemzeti párt nem tett soha. A király iránt érzett alattvalói hűségéből nem mondhat ilyent még akkor sem, ha a koronázást egy olyan párt hajtotta végre, mely a mi szemünkben egyet jelent a semmivel. Olyan vádak is hallottunk, hogy a nemzeti párt a budapesti parlamenti szökéseket akarja itt meghonosítani. Meg kell állapítanom, hogy a budapesti parlament és az itteni parlament állapotai között bizonyos hasonlatosság van abban, hogy

itt és ott is az oligarchia van uralmon.

A házszabálymódosítást ott is alkalmazták, azonban csak egyetlen szakaszra és nem úgy, mint itt Önök. Ott sem vették tekintetbe a nép tiltakozását, mintahogy itt nem veszik tekintetbe a mi tiltakozásunkat. Önök azonban még a szavukat sem tartják be. Nem tartották be most sem, amikor a házszabálymódosításnál széleskörű vitát ígértek.

Közben Mihalache észreveszi, hogy Marzescu int a kezével az elnöknek, hogy zárja be a vitát. Óriási tiltakozás az ellenzék oldaláról.

Maniu: Beszélni akarok, hogy végre világgosságot derítsen arra a sok támadásra, amit az Önök részéről állandóan hangoztatnak.

Ami az alkotmány elismerését illeti, számolni fogunk a realitásokkal

noha a törvényhozás, mely az alkotmányt tető alá hozta, törvénytelen volt. Az Averescu-párt

volt az első, amely kijelentette, hogy ez a kamara nem legális. Később azonban Averescu tábornok jónak látta együtt dolgozni ezzel a kamarával. Tudjuk jól, hogy miért történt ez a nézetváltozás. Az ország gazdasági politikája az alapja a nép jólétének. Amit az Önök részéről láttunk, az nem egyéb közönséges kapzsiságnál. Nincsen gazdasági politikánk, de van statisztikánk. Az adminisztráció terén terror uralkodik. Azt mondják nekünk, menjünk Budapestre a kamarába. Nem szabad lekicsinyelni a mi ottani munkánkat. Nehéz teljesítményt végeztünk ott, a Stere-kérdésre vonatkozólag nagyon fontos dolgot tanultunk Jorga professzortól.

Ahányszor szöbakerül a parasztpárt és a nemzetipárt közötti kapcsolat, mindjárt a Stere-üggyel jönnek elé. Megismélti deklarációját, melyet annak idején tett, amikor szó volt a nemzetipárt és a parasztpárt fúziójáról. Ebből a nyilatkozatból több szakaszt olvas fel, melyből azt a konklúziót lehet le-

A magyar szociáldemokraták indítványt tesznek Horthy eltávolítására

Háromtagú államtanács Horthy kormányzó helyett

(Budapest, június 6. Az Új Kelet tudósítójától.) A Beniczky-ügyben ma váratlan fordulat állott be. A parlament szociáldemokrata frakciója a legutóbbi napok eseményeinek hatása alatt elhatározta, hogy hétfőn indítványt nyújt be a nemzetgyűléshez és követelni fogja az államfő kérdésének végleges rendezését. A szociálisták indítványa elsősorban az 1920. évi 1. törvénykérésének végleges rendezéséről szól, akarja módosítani, olyképen, hogy a legfőbb állami hatalmat egy három tagból álló tanács gyakorolja. Ennek a tanácsnak a tagjait a nemzetgyűlés választaná, tükös szavazattal, kétévi időtartamra. Az indítványhoz hosszú indoklás fűződik, amely részletesen felsorolja azokat az okokat, amelyek ennek a kérdésnek a rendezését halaszthatatlanul szükségessé teszik.

A szociáldemokraták indítványa politikai körökben érthető feltűnést keltett és különféle kombinációkra adott alkalmat. Rassay Károly ezzel kapcsolatban ma nyilatkozott a „Magyar Hirlapnak”, és annak az aggodalmának adott kifejezést, hogy a szociálisták az állam nem fog eredményre vezetni. Nem tartja szerencsés gondolatnak, hogy a szociálisták az államfő személyén, és nem a reális politikán keresztül igyekezzenek a helyzetet megváltoztatni.

Hivatalos jelentés szerint a szociáldemokraták indítványa a nemzetgyűlés nagy többségénél óriási visszataszítást keltett. A keresztény pártok véleménye ellenzék e kérdésben egységesen általában napirendre kerül, csufosan megbukik. A keresztény ellenzék e kérdésben egységesen áll a kormány mögött, az ügyet nem tartja pártügynek, hanem a nemzet életkérdésének.

A Beniczky-üggyel kapcsolatban Apponyi ma kijelentette „Az Est” munkatársának, hogy az ügynek a legitizmushoz semmi köze sincs. Az államforma kérdéséről csak később hajlandó nyilatkozni Apponyi.

A legnagyobb európai panamaper tárgyalása előtt

Hétfőn kerül Bécsben bíróság elé a wöllersdorfi municiógyár botránya

(Bécs, június 6. Az Új Kelet tudósítójától.) Az osztrák főváros izgalmas törvényszéki tárgyalásnak néz elébe. A modern kor egyik legnagyobbos panamája kerül hétfőn bíróság elé. Ez a panama, amely „Wöllersdorfer Skandal” név alatt ismeretes, olyan arányu, hogy

szálaival behalozza Ausztriát, Svájcot, Németországot és vádlottai között ott találjuk ennek a három államnak leghatalmasabb pénzembereit,

akikkel szemben, mint magánvádló és károsult: az osztrák állam szerepel. A „Wöllersdorfer Skandal” név mögött egy hatalmas municiógyár húzódik meg, amely a világháború alatt az osztrák-magyar hadsereget fegyverekkel és lőporral látta el.

Ez a gyár ma már pusztá falakkal mered az osztrák külváros lakóira, akiknek szeme előtt vitték el az üzem egész felszerelését.

Wöllersdorf hatalmas gépeit a szó szoros értelmében ellopták, dinamóit a legkisebb csavarokig leszerelték, pénztárát és raktárait kiürítették. Középeurópának eme legnagyobb arányú szélhámoságát nem kisebb ember, mint Leon Sklartz, a berlini Metallumkoncern vezérigazgatója követte el, aki mellett még Sigfried Neuhoffer, Henrik Neumann igazgatók és Karl Pittner miniszteri osztálytanácsos részesek a felháborító panamában.

A wöllersdorfi üzemet a háború befejezése után békeüzemmé akarták átalakítani. Mint azt azonban az állam nem volt képes a gyárat saját kezelésben tovább vezetni, 1922-ben

vonni, hogy ki volt zárva minden személyes kérdés. Mi — mondotta Maniu — csak az ország magasabb érdekeit tartjuk szem előtt.

Mihalache közbeszólt: A liberális párt függőben hagyta a Stere és az Argetoianu-kérdést, hogy idejében zsarolásra használják fel. Ha ez nem sikerül, akkor más eszközökhöz folyamodnak.

Maniu: A Stere-kérdést négy külön részre kell felosztani.

Bratianu Vintila: Fentartom azt az állításmat, hogy Stere árulást követett el és így hazaáruló.

Jorga: Miért nem vitték őt mai napig sem a bíróság elé?

Bratianu Vintila: A román lélek jó és megbocsájtó.

Maniu: A kormány az volt a feladata, hogy világgosságot derítsen erre a kérdésre. Nem fogunk hallgatni többé ilyen zsarolásokra, mert figyelembe kell veyük azt, hogy Stere sok ezer paraszt küldte a parlamentbe. Nem Inculetz volt az, aki mondotta, hogy Stere nélkül nem lehet semmit sem csinálni a beszarabiai kérdésben?

Marzescu replikázik és kijelenti, hogy Maniu beszéde idővesztés volt, mely alatt inkább a közgazgatási javaslatot tárgyalták volna. Fentartja régebbi kijelentését, hogy az erdélyiek még nem szoktak le a budapesti szokásokról. Antidinasztikus és inkonzekvens váddal illeti a nemzeti pártot.

A Beniczky-ügyben ma váratlan fordulat

állott be. A parlament szociáldemokrata frakciója a legutóbbi napok eseményeinek hatása alatt elhatározta, hogy hétfőn indítványt nyújt be a nemzetgyűléshez és követelni fogja az államfő kérdésének végleges rendezését. A szociálisták indítványa elsősorban az 1920. évi 1. törvénykérésének végleges rendezéséről szól, akarja módosítani, olyképen, hogy a legfőbb állami hatalmat egy három tagból álló tanács gyakorolja. Ennek a tanácsnak a tagjait a nemzetgyűlés választaná, tükös szavazattal, kétévi időtartamra. Az indítványhoz hosszú indoklás fűződik, amely részletesen felsorolja azokat az okokat, amelyek ennek a kérdésnek a rendezését halaszthatatlanul szükségessé teszik.

A szociáldemokraták indítványa politikai körökben érthető feltűnést keltett és különféle kombinációkra adott alkalmat. Rassay Károly ezzel kapcsolatban ma nyilatkozott a „Magyar Hirlapnak”, és annak az aggodalmának adott kifejezést, hogy a szociálisták az állam nem fog eredményre vezetni. Nem tartja szerencsés gondolatnak, hogy a szociálisták az államfő személyén, és nem a reális politikán keresztül igyekezzenek a helyzetet megváltoztatni.

Hivatalos jelentés szerint a szociáldemokraták indítványa a nemzetgyűlés nagy többségénél óriási visszataszítást keltett. A keresztény pártok véleménye ellenzék e kérdésben egységesen általában napirendre kerül, csufosan megbukik. A keresztény ellenzék e kérdésben egységesen áll a kormány mögött, az ügyet nem tartja pártügynek, hanem a nemzet életkérdésének.

A Beniczky-üggyel kapcsolatban Apponyi ma kijelentette „Az Est” munkatársának, hogy az ügynek a legitizmushoz semmi köze sincs. Az államforma kérdéséről csak később hajlandó nyilatkozni Apponyi.

átadta az Allgemeine Electricitätsgesellschaft-nak, amely 1923-ban a Pochwadt—Alder csoportnak, ez viszont 1924-ben a Metallum-koncernnek adta tovább.

A gyár vagyona olyan mértékben kisebbedett, ahogyan gazdát cserélt. Mindegyik új tulajdonos kevesebbet vett át, mint az előző. Ami pedig még megmaradt, azt a Metallum sikkasztotta el.

Wöllersdorfból ma már egy jelentéktelen üzem felszerelése sem telne ki.

A tárgyalás, amely a bécsi esküdtbíróság előtt fog lefolyni, az osztrák főváros egész közvéleményét foglalkoztatja. A fővádlott, Leon Sklartz, Berlinben tartózkodik és nem is jelenik meg a tárgyalóteremben. Mint idegen állampolgárt még csak előállítani sem tudják. A tárgyalásra számozott jegyeket adtak ki. A vádirat ötven folióoldalra terjed. A vádlottak védelmét dr. Pressburger, dr. Benedikt és dr. Katz látják el.

Minisztertanács Amundsenért

Oslo, június 6. A norvég légi minisztérium ma, több sarkutató részvételével, tanácskozást tartott, amelyen az Amundsennek nyújtandó segítség módjait beszélték meg.

Japán beavatkozásra készül

Sanghei, június 6. A helyzet még mindig változatlanul komoly. A sztrájkolók száma ma ismét ötvenezerrel szaporodott. Japán beavatkozásra készül.

Automobilkatasztrófa Szatmáron két halottal

Fried Sándor a Lomási Erdőipar r.-t. igazgatója életveszélyes sérüléseket szenvedett

(Satumare-Szatmár, június 6. Az Uj Kelet tudósítójától.) Ma délelőtt borzalmas autókatasztrófa történt Szatmár közelében. Fried Sándor, a Lomási Erdőipar r. t. egyik igazgatója, akinek neve nemcsak Szatmáron, de az egész Erdély kereskedelmi köreiből jól ismert, gyermekei nevelőjének társaságában Máramaroszigetre akart utazni. Az igazgató a nagybányai Gutin-hegyen keresztül autóján akarta megteutni az utat.

Reggel kilenc órakor iadtul el az autó Szatmárról. A régi gyártmányú Puch-kocsiban mindössze hárman ültek. Fried igazgató, a nevelő és a hátsó ülésen és a sofőr a kormánykerék mellett. Alig hagyta el az autó Szat-

márt, már is megtörtént a katasztrófa. A régi rendszerű Puch-gép láncát eltörött s emiatt az autó utasaival együtt az út melletti mély árokba fordult.

A felfordult autó benzintartálya felrobbant és a robbanás következtében a sofőr és a nevelő azonnal szörnyethaltak.

Fried Sándor igazgató pedig olyan súlyos sérüléseket szenvedett, hogy életbenmaradásához nincs remény. Fried Sándort életveszélyes sérüléseivel a szatmári kórházba szállították. A tragédia híre Szatmáron, ahol Fried Sándor nagy népszerűségnek örvendett, mély megdöbbenést keltett.

Amerika nem hajlandó

konvenciót kötni a román magánadósságokra

(Bucuresti-Bukarest, június 6. Az Uj Kelet tudósítójától.) Hónapokkal ezelőtt, amikor a kormány tervbevette, hogy a magánosok külföldi adósságainak ügyét rendezze, jegyzéket intézett az Egyesült-Államok kormányához, amelyben kéri, hogy az amerikai magánkövetelések ügyében kössenek egyezményt.

A kormány jegyzékére csak most érkezett válasz. Tegnap délelőtt megjelent Duca külügyminiszternél az Egyesült-Államok bukaresti követe és kormánya nevében jegyzéket adott át, amelyben a konvenció megkötésére vonatkozólag rövid nemleges választ ad az amerikai kormány.

Bukarestben élénken tárgyalják az Egyesült-Államok jegyzékét, melyet az államnak Amerikával szemben fennálló tartozásaival hoznak kapcsolatba. Valószínűnek tartják, hogy a kormány emiatt nem akar a magánadósságokra vonatkozóan konvenciót kötni, nincs azonban kizárva, hogy a petroléum-konfliktusra vezethető vissza.

Ezzel egyidejűleg közlik, hogy a kereskedelmi és iparkamarák delegációja, mely a külföldi magánadósságok rendezését vette tervbe, közelebről Párisba, azután Londonba utaznak, hogy erre vonatkozólag a régebben megkezdett tárgyalásokat folytassák.

Sopron fölött ledobtak egy gyémántkereskedőt a repülőgépről

A gyémántkereskedő titkára és pilótája követték el a rablógyilkosságot

(Budapest, június 6. Az Uj Kelet tudósítójától.) Szenzációs rablógyilkosságot fedezett fel a budapesti rendőrség. Az eset szenzációját az adja meg, hogy

a tettesek repülőgépen fosztották ki áldozatukat, azután ledobták a magasból.

A gyilkosságot úgy fedezték fel, hogy Sopron környékén a mezőn dolgozó földmivesek egy holttestet találtak, amely már feloszlásnak indult. A megjelent nyomozás során a rendőrség megállapította, hogy az illető nagy magasságból, bizonyára repülőgépről zuhanhatott le. A szélesebbkörű nyomozás azután megállapította az eset részleteit, valamint azt is, hogy

a feloszlásnak indult holttest Lasker János-sal, egy strassburgi gyémántkereskedővel azonos, aki március 31-én Bécsből Budapestre indult „Lodgeman” aeroplánján sürgős üzleti ügyben.

A repülőgépen rajta kívül titkára Savis Lajos és pilótája Büchler Ferenc utaztak.

A gyémántkereskedőnél huszezer francia fran-

— **Paulay Erzsí Sanghaiból Budapestre érkezett.** Budapestről jelentik: Paulay Erzsí, aki két évvel ezelőtt férjhezment gróf Cerutti sanghaji olasz meghatalmazott miniszterhez, szerda reggel megérkezett Budapestre. Paulay Erzsí Sanghaiból érkezett haza Szibérián és Oroszországon keresztül.

— **Ujból megnyitották a petei határt.** Szatmárról jelentik: A magyar vámhatóságok néhány héttel ezelőtt lezárta a petei határállomást és azóta ezen a vonalon a két ország között szünetelt úgy a teher, mint a személyforgalom. A magyar vámhatóságok a napokban Petét újból megnyitották a személy- és teherforgalom számára.

— **Kétszáztizenhárom milliárddal csökkent a magyar bankjegyforgalom.** Budapestről jelentik: A Magyar Nemzeti Bank jegyforgalma a legutóbbi kimutatás szerint a május 15-iki állománnyal szemben 213.6 milliárd csökkenést mutat s így összesen 407.5 milliárd. A jegyforgalom csökkenése arra vezethető vissza, hogy befizetések révén a giróállomány

kon kívül egy kis zsákban rendkívül nagy értékeket képviselő briliánsok voltak, de a holttestnél semmit sem találtak.

A rendőrség olyan adatok birtokába jutott, melyekből kiderült, hogy a pilóta és a gyémántkereskedő titkára régi ismerősök voltak és állandóan pénzzavarokkal küzdöttek. A rendőrség feltevése, hogy

a magában Sovis kloroformmal elkábította gazdáját, elszedte a pénzt és gyémántokat, azután a repülőgép ablakán kihajította az áldozatot.

Bizonyítékul szolgál ezen feltevés helyességéhez az is, hogy Savis Jugoszláviába menekült és Belgrádban álnév alatt tartózkodott. A pilóta felől még semmi hír. A rendőrségnek az a feltevése, hogy Savis a pilótát is megölte, hogy a zsákmanyon ne keljen osztozkodni. A nyomozás az összes részletek kiderítésére rendkívül nagy apparátussal folyik, úgy, hogy csak napok kérdése és a rendőrség a bűnügy összes mozzanataira világosságot fog deríteni.

183.8 milliárddal emelkedett, a váltótárcaállomány pedig esedékes váltók visszaváltása folytán 30.5 milliárddal csökkent. A pénzjegynyomda átvételével kapcsolatosan az államot illető rész fejében az állami adósság törlesztésére 8.1 milliárdot fordítottak. Az egyéb tartozások növekedése révén 4 milliárd pénzjegy folyt be. Ezzel szemben devizák és valuták vásárlása folytán 7.9 milliárd és az egyéb követelések emelkedésével kapcsolatosan 4.8 milliárd pénzjegy került a forgalomba.

Székrekedésnél, emésztési zavaroknál és vértódulásoknál reggel éhgyomorral 1 pohár természetes „Ferencz József” keserűvizet iszunk. A belorvosi klinikákon szerzett tapasztalatok szerint a Ferencz József-víz az ideális hashajtó minden jellemző tulajdonságát egyesíti magában. Kapható gyógyszerárakban, drogériákban és fűszerüzletekben.

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bányai zsidóság napilapja
Szerkesztők: Giszkalay János és dr. Marton Ernő
Felelős szerkesztő Dr. Marton Ernő
Előfizetési árak: Egy hónapra 95 lei, negyedévre 240 lei, félévre 460 lei, egész évre 850 lei.

A mai naptár

Saul Tsernichovszky ötvenéves

Vasárnap

5685. Szívan 15.
1925. június 7.

Hétfő

5685. Szívan 16.
1925. június 8.

A zsidó köztudat úgy tartja nyilván Saul Tsernichovszky nevét, mint Bialik mellett a legnagyobb élő héber költőt. Ennek a két nagy héber poétának neve fogalommá és szimbolummá vált már a zsidó köztudatban és a modern héber irodalom történetében olyan elválaszthatatlanul egymás mellett fognak állani, mint például a magyar irodalomtörténetben Petőfi és Arany. De csak az irodalomtörténetben. A hidegen mérlegelő, értékeket felsorakoztató és osztályozó esztetikában. De a néplelek nem igazodik az esztetika megállapításai szerint és ösztönös megérzése sokszor még ott is dűngyél, ahol a hideg mérlegelés nem talál megkülönböztetni valót. A zsidó néplelek különbözőségeket érzett ki Bialik és Tsernichovszky költészete között és a lélekrakosság ösztönös ráérzésével Bialik mellé állott, Bialikot valja magáénak és a legnagyobbknak.

Pedig ki tudja. A modern héber költészet talán sokkal többet köszönhet Tsernichovszkynak, mint Bialiknak. Kvantitatively mindenesetre többet alkotott mint Bialik. De nemcsak kvantitatively. Uj hangokat, új színeket vitt be a modern héber költészetbe — és talán éppen ez az, ami az idegenség hideg lehelletét érezteti a mai zsidóval. A héber költészet Tsernichovszky fellépéséig olyan volt, mint egy meglegházban tenyészett pompázó virág. Szpekulatív elgondolások, mélységes gondolatok, filozófiai meglátások jellemezték a héber verset és amelyik sorban nem volt valamely mélyebb értelem, „az nem is számított igaz költői terméknek. A gettó zsidóságának, a szabad természetűtől elzárt, elvonatkoztatott és magába merülő zsidó népleleknek magakinyilatkoztatása volt ez. Tsernichovszky az első héber költő, aki valóban kitört a gettó falai közül és a kiehézt lélek mohóságával vetette magát a szabad természet, a zöld mező, a végtelen égbolt és a végtelen életöröm csodálatába. Ő az első költő a modernek között, aki igaz lírai hangot és meglátásokat vitt az új héber irodalomba. Es ez a féktelen líra a költői műfajok minden változatában kitor belőle. Mestere a kicsiny daloknak, ő a héber románcz és ő a héber ballada. És emellett, szinte hihetetlenül termékeny. Az európai modern és klasszikus költészet legnagyobb alkotásait ő ültette és ülteti ragyogó virtuozitással héber nyelvre. Goethe, Heine, Schiller, Byron, Longfellow versei, Homeros Iliásza és Odisszejája teljes és tökéletes héber fordításban és ki tudna mindent felsorolni, — mind az ő műve és érdeme.

És mégis: Tsernichovszky talán sohasem lesz az, aki a zsidó nép szeretetében bele fog tudni lépni. Valami idegenség fog mindig közte és a zsidó néplelek között. Mert Tsernichovszky csak nyelvben, ragyogó héber nyelvben zsidó. Pszichéjében, természetmeglátásaiban, a zsidóság egyszerű aposztatája. Érthető ez nála. Ő volt az első, aki valóban ki tudta szakítani magát a zsidó gettó elzárkózottságából, és mint aki a sötétből hirtelenül napfénybe dobja magát: szeme káprázik, issza a világosságot és lelke megrészegül tőle. Uj ideálokat keresni és találni, a fény ideálját és elfelejteni mindent, ami a régre emlékeztet. És Saul Tsernichovszky a nagyszerű pogány, a napfényben való előretérésben belébotlott a görög Apolló szobrába. Saul Tsernichovszky csak nyelvben zsidó. Világmeglátásában, egész etikájában klasszikus hellén. De a zsidó néplelek soha soha nem fog megbékelni a hellén néplelekkel, a zsidó etika mindig merev ellentéte lesz a hellén világfelfogásnak.

Ez az, ami Saul Tsernichovszkyt mindig is idegenné fogja tenni a zsidóság előtt. Nem azért, mert kiszakította magát a zsidóbból. Hanem azért, mert a gettó falaival a gettó értékeit is megtagadta. Holott éppen ez volna a nagyok elhivatottsága: lerombolni a gettó falait és kimenteni, megmenteni közülök az örök életértéket, a zsidó örökévalóság számára. Ebben nagy Bialik és ezért lett Bialik a nemzet költője, holott Tsernichovszky költői értékben talán-talán még Bialiknál is nagyobb.

g. j.

— Az Uj kely Béla páléset. Az Uj az uj kormány címmel közli sának rendkiv amely május meg. Tegnap Kolozsvárra é sorozatban fog jain. Az első

— Uj jug grádból jelen záró plenáris delegációk Av ügyi miniszter ülésen megál majd aláírták egymásközi é ról, a másik megnyitására Buziás—Vrsac 2. Módos—Pá vár—Zsomboly Ezeken a von megindul. Szer szállodában d tiszteletére.

— Az ola kodói jubileu 7-én ünnepli huszonötéves parlament ünn Mussolini min A Tribuna ugy alkalomból nag

— Uj ang tudósításról. alsóház legköze évi március 10 benyújtott billt galomba hozni sági eljárás teki a közérdeket sé kező adatokat: és pörbeli állás lem és ellenkére a pöriratokban adott választ, a ság ez irányu dö let indokolásat. szegése minden elzárást vagy öt tetést von maga nem alkalmazhat kiadott hírekre

— Öngyilkó című legutóbbi Manó tragikus hunyt rokona a ket, hogy Zauber foroghat fenn, m ilyesmire célzást különböző életter

— Leszállító fizetéseit. Rigá szovjet-tisztviselő kezdve az állam 60 százalékkal o hadsereg funkció zottai kapják meg ságukat.

— Házasság toni egyetem böle lönös újítást vezet szemeszterben egy professzor a házasság című előadások címei zettfentartó, jogi, t szempontból. Ugy ról is beszél. Az sásokat rendszeresen sokon, hogy a fel ségi és nemzetgazd zón befolyásolja.

— Nagyothall csolata. Bécsből je hallók „Vox“ nevű Werner megkeresésé nagyobbforgalmu uta legények a sárga há szallagot, amit a jel minden körülmények ség lesz rá, éppen u mintha vakokat kell

— Az Uj Kelet kedden kezdi meg Székely Béla palesztinai cikksorozatának közlését. Az Uj Kelet mai száma „Hogy fogadták az új kormányzó kinevezését Palesztinában” címmel közli Palesztinába kiküldött munkatársának rendkívül érdekes cikkét. Ez a cikk, amely május hó végén íródott, postán érkezett meg. Tegnap Székely Béla is hazaérkezett Kolozsvárra és utjának impresszióiról cikksorozatban fog beszámolni az Uj Kelet hasábjain. Az első cikket kedden közli az Uj Kelet.

— Uj jugoszláv-román vasutvonal. Belgrádból jelentik: Szerdán délután tartották záró plenáris ülésüket a jugoszláv és román delegációk Avramovics Raizslav, a közlekedésügyi miniszter helyettesének elnöklétével. Az ülésen megállapodtak az összes kérdésekben, majd aláírták a két konvenciót. Az első az egymásközi és a nemzetközi tranzitforgalomról, a másik egyezmény a vasuti közlekedés megnyitására szól, a következő vonalakon: 1. Buziás—Vrsac—Temesvár—Módos—Panceeva. 2. Módos—Párdány személyvonat. 3. Temesvár—Zombolya—Veliki Kikinda—Szubotica. Ezek a vonalak a forgalom július 15-ig megindul. Szerdán délben Avramovics a „Paris” szállodában dezsónét adott a román delegáció tiszteletére.

— Az olasz király huszonöt éves uralkodói jubileuma. Rómából jelentik: Julius 7-én ünneplik az olasz király uralkodásának huszonöt éves jubileumát. Ez alkalommal a parlament ünnepi ülést fog tartani, amelyen Mussolini miniszterelnök nagy beszédet mond. A Tribuna úgy tudja, hogy a király ebből az alkalomból nagyarányú amnesztiát fog adni.

— Uj angol sajtótörvény a törvényszéki tudósításról. Londonból jelentik: Az angol alsóház legközelebb tárgyalás alá veszi az ezévi március 10-én a sajtótörvény kiegészítésére benyújtott billt. Eszerint tilos kinyomatni, forgalomba hozni vagy kiadni mindennemű bírósági eljárás tekintetében a közérkezőket vagy a közérdeket sértő részleteket, kivéve a következő adatokat: a felek és tanúk nevét, címét és pörbeli állásuk megjelölését, a kereseti kérelmet és ellenkérelmet jogalapjait, ahogy azokat a pöriratokban előadták, valamint az azokra adott választ, a fölvetődő jogi kérdés s a bíróság ezirányú döntését, ítéletét, valamint az ítélet indoklását. A törvény határozatainak megszövegezése minden esetben három hónapig tartó eljárást vagy ötszáz fontig terjedhető pénzbüntetést von maga után. A törvény intézkedései nem alkalmazhatók a bíróságok utasítása szerint kiadott hírekre és tudósításokra.

— Öngyilkosság vagy büntetés? Ilyen című legutóbbi hírnkben megírtuk Zauberer Manó tragikus esetét. Bergteid Manó, az elhunyt rokona annak a közlésére kért bennünket, hogy Zauberer esetében öngyilkosság nem főroghat fenn, mert a szerencsétlen ember soha ilyesmire célzást nem tett, sőt a jövőre nézve különböző életterveit voltak.

— Leszállították a szovjet-tisztviselők fizetéseit. Rigából jelentik: Az oroszországi szovjet-tisztviselők fizetéseit június elsejétől kezdve az állam rossz pénzügyi helyzete miatt 60 százalékkal csökkentik. Csakis a tisztek s hadsereg funkcionáriusai és a flotta alkalmazottai kapják meg továbbra is rendes járandóságukat.

— Házasságtan az egyetemen. A bosztoni egyetem bölcsészeti fakultásán egészen különös újítást vezettek be. Az új, husvét utáni szemeszterben egy Morris W. Garwon nevű professzor a házasságról tart néhány előadást. Az előadások címei: A házasság jelentősége nemzetfentartó, jogi, társadalmi és közegészségügyi szempontból. Ugyanez a professzor a háztartásról is beszél. Az egyetemi szenátus a felolvasásokat rendszeresíteni fogja az összes fakultásokon, hogy a felnövekedő generációt közegészségi és nemzetgazdasági szempontokból kedvezően befolyásolja.

— Nagyothallók kiállítása és tizparancsolata. Bécsből jelentik: A siketek és nagyothallók „Vox” nevű egyesületének elnöke, dr. Hugó Werner megkeresésére a rendőrség elrendelte, hogy nagyobbforgalmu utak kereszteződésénél a rendőregények a sárga három csillagot feltüntető karcsallagot, amit a jelzett egyesület tagjai viselnek, minden körülmények között respektálják. Ha szükség lesz rá, éppen úgy állítsák meg a forgalmat, mintha vakokat kellene a nagy kocsiforgalomban

átkísérniök. A „Vox” kiállítást rendezett azokból a hangotfokozó apparátusokból is, amelyeknek segítségével a nagyothallók koncerteket is kísérni tudnak. A teljesen siketek bármely előadást megérthetnek olyan különös konstrukciójú lámpa segítségével, amelynek fénye észrevétlenül rávetődik az előadó ajkára. Érdekes az a tizparancsolat is, amit a kiállítást látogatóknak osztogatnak. A tizparancsolat így szól: 1. Ne csak sajnálja a nagyothallót, hanem legyen irányában megértéssel és segítse őt. 2. Ne kiabáljon a nagyothallóra, beszéljen vele lassan és határozottan, hogy nyugodtan leolvashassa az ön ajkáról az ön beszédét. 3. Társaságban mindig legyen tekintettel a nagyothallókra. 4. Félreértéseken ne kacagjon, mert ezzel mélyen megsérti a nagyothallót. 5. Gondoljon arra, hogy a halk beszéd gyanút ébreszt. 6. Ha önt, vagy hozzátartozóját fülbaj éri, ne menjen kuruzslóhoz, hanem szakorvoshoz. 7. Ha nem is súlyos a fülbaja, mégis tanulja meg az ajkáról való olvasást. 8. Ajánljuk a hallgatók aparatust minden nagyothallónak. 9. Lássuk szívesen társaságban a nagyothallót. 10. Nagyothallók és siketek szervezkedjétek!

— Palesztinai levelek. Az alábbi leveleket dr. Kohn Hilel hozta Palesztinából és a címzettek az Uj Kelet kiadóhivatala útján vehetik át: Hirsch Adolf (Calea Victoriei 99.), Kohn Adolf (Calea Regele Ferdinand 93.), Jakab Hermin (Szentlélek-u. 4.), Léb Izák (Széna-tér 12.), Grünberger Albertné (Strada Sinkai 5.), Hilfmann N. Bolder (Strada Bucovina 1.), Simon M. Lajos (str. N. Jorga 11.), Pál Géza (str. Silistiu 8.), Simon Ábrahám (Fogasutca 3.), Hirsch Márton (str. Calarasilor 35.), Hirsch Hermin (Reg. Förd. 28.), Dráth Sándor (str. Motilor 110.), Dráth Ferenc (Strada Silisoiu 4.), Mandelmann Márk (Pata-u. 37.)

— Welner Jakab Temesvárra érkezett. Temesvárról jelentik: Welner Jakab, az ismert szociáldemokrata vezér, a „Népszava” szerkesztője tegnap éjjel a pesti gyorsvonattal beteg édesanyja látogatására Temesvárra érkezett. Welnernek egyik fivére a temesvári munkásbiztosító pénztár titkára. Utazásának nincs politikai célja és már a legközelebbi napokban visszatér Budapestre.

— A Kassa-oderbergi vasutak államosítása. Prágából jelentik: A csehszlovák kormány törvénytervezetet terjesztett a szenátus elé a kassa-oderbergi vasutak részvényeinek az állam által leendő megváltásáról. E törvényjavaslat szerint a kétszáz régi osztrák forintira szóló részvények négy száz csehszlovák koronára szóló négy százalékos és 1966 március végéig amortizálendő állami adóslevelek ellen konvertáltak.

— Egy „leépitett” igazgató, gyáros és kereskedő naplója. Ezen cím alatt van összefoglalva és állandó rovatként feldolgozva az egész erdélyi és bánági közzgazdasági élet minden fázisa és riportszerű eseménye a „Pénzvilág” közzgazdasági folyóiratnak minden hó elsején megjelenő számában. Az érdekesítő és változatos tartalmu, de mindig izléses stílusban megírt folytatásos cikksorozat, mint egy élő színjáték jelenik meg az olvasó előtt. Szerkesztőség és kiadóhivatal: „Pénzvilág” Oradea-Mare Strada Jókai 17. Telefon 9. Mutatványszám díjtalanul.

*** Bélyeggyűjtők! Michel-katalógus 1925** Európa 180 lej. Ücserese 230 lej. Exlibris előfizetőknek franco és szokásos kedvezmény Lepagenál, Kolozsvár. Ex libris egy szám 20 lej. Máj.—jun. hatalmas kettős száva júniusban megjelenik (40 lej). Évi előfizetés 120 lej. Kérjen Exlibris prospectust.

*** Nem várt arányokban bontakozik ki az aradi országos árumintavásár.** Bár előre látható volt, hogy az aradi országos árumintavásár iránt hatalmas érdeklődés fog megnyilatkozni, ami bekövetkezett, azt előrelátni nem lehetett. Az ország ipara, beleértve a legbelsőbb országrészek és a regát iparát, ugyszóval teljes mértékben és nagy felkészültséggel jelszik meg az aradi országos árumintavásáron, a vá ar látogatottságát pedig biztosítják a megrendezett kongresszusok és a kiállítás, amelyek között külön ki kell emelnünk az európai híru aradi butoripar kiállítását, amely iránt máris erős érdeklődés mutatkozik Bulgáriából és Jugoszláviából, de érdeklődés érkezik különösen a Nyugatról, ami arra készítette a vásár rendezését ellátó kereskedelmi és iparkamarát, hogy kedvezményeket eszközöljön ki a vásár látogatói részére a Magyar Állam Vasutak vonalán is. A látogatók ennek következtében 50 százalékos menetdíj kedvezményt élveznek a MÁV. vonalokon. Ez a nagyarányú látogatottság érthetővé teszi azt a nem mindennapi érdeklődést az aradi árumintavásár iránt, amelyet Kolozsvár ipara is tanusít.

— Uj maximális árak a vendéglőkben. A városi tanács ármaximáló bizottsága a vendéglősök kérésére revízió alá vette az éttermi árakat, amelyek az utóbbi tíz hónapon át változatlanok maradtak. A maximáló bizottság átlag 15—20 százalékkal emelte a vendéglői árakat. Az elsőosztályu éttermekben az árak a következők: zöldséglevés 6 lej, főtt marhahus 16 lej, főzelek marhaföltéttel 17 lej, főzelek disznóhúsöltéttel 20 lej, marhasült 18 lej, sertéscomb 25 lej, borjucomb 22 lej, nagy borjupörkölt 18 lej, kispörkölt 9 lej, főtt tészta 14 lej. A fenti husételek II. osztályu étteremben két lejjel, III. osztályu étteremben 4 lejjel olcsóbbak.

— A fürdőhelyeken tilos a szerencsejáték. Bukarestből jelentik: Bratiann Vintila törvényjavaslatot készített arra vonatkozólag, hogy a fürdő- és üdülőhelyeken tilos legyen a szerencsejáték. A javaslat szerint ha valakit rajtacsipnek szerencsejátékon, 15—50.000 lej pénzbírsággal sújtják. Ugyanennyivel sújtják a tulajdonost is. Viszsaeső bűnösöknél elzárásos büntetést is alkalmazni fognak.

— Az örvénybe rántott egy horgászt az óriási hal. Pozsonyból jelentik: Siedler Artur, a brünni 43. gyalogezred őrmestere halászszerzőmunkáival a Morva partján telepedett le, ahol órákon keresztül mozdulatlanul lesett zsákmányára. Siedler egyszerre észrevette, hogy nagy, súlyos hal akadt horgára, amikor is valóságos viaskodás fejlődött ki a fogoly halóriás és a halász között. A megijedt állat teljes erejével a víz felé szorította a halászt, aki a part sikos talaján elcsuszott és a folyó vizébe zuhant. A szerencsétlen őrmester a Morva számos örvényének egyikébe került, az örvény magával sodorta a habok ellen kétségbeesetten küzdő embert, úgy, hogy néhány másodperc múlva elmerült. Holttestét másnap fogták ki.

*** Ha súlyt fektetünk arra, hogy arc-bőrünk gyöngéd és fehér legyen, úgy keverjünk mosdóvizünkbe eredeti Mack-féle Kaiser Borax-ot.**

*** Ne féljen! Hyperollal készítes szájvizét, megvédi fertőző betegségektől, torokfájástól. Kapható minden gyógyszerárban és drogueriában.**

*** Mielőtt hitelezne, vagy bármely hitelüzletet kötne, okvetlen kérjen egy pontos hiteltudósítást az utóállamok legelső hiteltudósító irodájától, a Gyár-
ipartól Temesvár Postafiók 34. A „Gyár-
Hiteltudósító információ, megbízhatók, lelkiismeretesek és olcsók. Tudósítások a világ bármelyik államából.**

*** Epekőben, gyomorban szenvedők kíséreljék meg ezévben a drága Karlsbad helyett az olcsó Mária-völgyet. Felvilágosítás, prospektus: Dr. Kohn-gyógyszertár, Cluj, Piata Unirii.**

*** Az egészség igazi forrása a kolozsi sósfürdőben rejlik. Kiváló gyógyhatásu hideg és meleg fürdők. Megnyit június 1-én. Kóser étterem.**

*** Székrekedés ellen Purgó eredeti dobozban.** (3)

Nagy
harisnyavásár
mélyen leszállított árakkal.

Kötött harisnya minden színben	lei	25
Flohr-harisnya minden színben	lei	53
Muszlin harisnya divat színben	lei	69
Cérna-muszlin minden színben	lei	98
Selyemfátyol harisnyák minden színben	lei	125

BLATT
FÓTÉR 13
Divatkönyvekben és kötöttárakban óriási választék!
A legjobb harisnyák csak BLATT-nál kaphatók!

MIÉRT a legjobb lábizzadási elleni szer a **PODOL?**

- MERT:** a lábizzadást s a kellemetlen szagot azonnal megszünteti;
- MERT:** a lábat nem szárítja, nem cse-repesíti, hanem puhán tartja;
- MERT:** ezáltal a járást nagyon könnyíti;
- MERT:** rendszeres kezelés mellett a láb-izzadást teljesen meggyógyítja;
- MERT:** olcsó. **Ára 30 leí.**

Kapható gyógyszerárban, drogeriában és a készítőnél: **Csanda gyógytár Oradea-M.** Mosse- hirdetés

Banca Economica Societate Anonima Közgazdasági Bank Részvénytársaság

Str. Memorandului (Unio-u.) 20.
Foglalkozik minden banküggyel.

Kölcsönöket folyósít.

Átutalásokat, meghitelezéseket vállal.

Betéteket előnyösen kamatoztat és felmondás nélkül visszafizet.

Ha művészi kivitelű fa-, vas- vagy réz- **butort, zongorát**

akar venni, ne
szájnálja az utat
és tekintse
m e
Marosvásárhelyre
SZÉKELY ÉS RÉTI
ERDELYRÉSZI BUTORGYÁR RÉSZV. TÁRS. butortermek,
sztalosok furniészükségeitkel legolcsóbban itt szerezhetik be

Valamit sugok magának:
Farmodont a legjobb a fogának.

KÖZGAZDASÁG

Tudnivalók a háboru előtti magyar értékek be- és kiviteléről Milyen értékek vihetők ki és hozhatók a román-magyar pénzügyi egyezmény alapján

(Bucuresti-Bukarest, június 6. Az Uj Kelet tudósítójától.) Tegnap számunkban röviden hírt adtunk már arról, hogy a pénzügyminiszter rendeletet intézett az összes vámhivatalokhoz, melyben közli, hogy a „Monitorul Oficial” 279. számában 1924 december 19-én közölt román-magyar pénzügyi egyezmény értelmében a háboru előtti magyarországi értékek, hadikölcsönkötvények, arany- és ezüstérmék, ereklyék korlátozás nélkül behozhatók és kivihetők Romániából. Az erre vonatkozó pénzügyminiszteri rendelet teljes szövegét alább adjuk:

Milyen értékek hozhatók be Romániába

1. A háboru előtti értékcimletek behozatala szabaddá van téve, tekintet nélkül arra, hogy román, vagy más származású felülbélyegzéssel vannak ellátva, avagy felülbélyegzés nélküliek.
2. Magyar hadikölcsönkötvények behozatala azzal a feltétellel van megengedve, ha azok birtokosa igazolja, hogy a kötvények 1918 október 31-ike előtti letételeiből származnak és annak idején a román hatóságoknál felülbélyegzés végett be lettek jelentve.
3. A fenti igazolás szükséges gazdasági kötvények behozatalához is.
4. Az effektív értékcimletek stb., melyek magyar intézeteknél voltak letétbe helyezve, ugyancsak a letét igazolásával importálhatók.
5. Arany, ezüst és más fémértékek minden igazolás nélkül importálhatók a fennálló vámrendelkezések figyelembe vételével.

Milyen értékek vihetők ki Romániából

1. A pénzügyi egyezményben foglalt értékek, ugyancsak a magyar hadikölcsönkötvények kivitele minden korlátozás nélkül meg van engedve, ha birtokosuk igazolja, hogy az értékek román intézeteknél voltak letétbe helyezve

és a kötvények felülbélyegzés végett annak idején be lettek jelentve.

2. Az effektív lej kivitele a fővám igazgatóság speciális engedélyéhez van kötve.
3. Lejnek és devizáknak váltók kifizetésére történő kiviteléhez a devizaközpont és a vámigazgatóság együttes engedélye szükséges.

Egyéb tudnivalók

A letétek behozatali és kiviteli engedélyek megadása a vámhivatalhoz intézett kérés alapján történik, melyben fel kell tüntetni, hogy a kérvényező exportálni, vagy importálni akarja-e a kérvényben foglalt értékcimleteket. A kérvényhez három példányt kell mellékelni. Az egyikben fel kell tüntetni az állampapírokat, a másikban a háboru előtti címleteket és hadikölcsönkötvényeket, a harmadikban pedig a magyar magánintézmények által kibocsátott címleteket és részvényeket. A kimutatásban pontosan meg kell jelölni a címletek számát, névértékét, valamint összértékét és az értékdarabok számát. Abban az esetben, ha a kérvényezőnek ezek az adatok nem állnak rendelkezésére, a vámhivatalok az adatok pontos felsorolása nélkül is megadhatják a be- vagy kivitelre szóló engedélyt, de ez esetben a kérvényt a vámhivatalok maguknál tartják addig, míg a címletek átszállításánál a hiányzó adatok kiegészíthetők.

Az állami járadékkötvények, a hadikölcsönkötvények, valamint a magánintézmények által kibocsátott kötvények nem lesznek a tulajdonosok kezéhez kiszolgáltatva, hanem a vámhivatalok útján, a kimutatás egy példányával a tulajdonos lakóhelyén illetékes pénzügyigazgatósághoz lesznek nyilvántartás céljából elküldve. A többi értékek és értékcimletek a tulajdonosoknak lesznek kiszolgáltatva.

† Megkezdik a Bukovina-Erdély közötti közvetlen vasút építését. Bukarestből jelentik: A Bukovina-Erdély közvetlen vasúti kapcsolat érdekében ma értekezlet volt Bukarestben a vasúti vezérigazgatóságnál. Elhatározták, hogy a Borsá-Jacoben vasútvonalat kiépítik és ezzel Máramaros megyén keresztül kapcsolat lesz a két országrész között. A munkálatokat már a napokban megkezdik.

† Még a megszavazás előtt érvénybe léptetik a szeszjavaslat egyes szakaszait? Bukarestből jelentik: Bratianu Vintila pénzügyminiszter, jöllehet a szesz törvényjavaslat még nem került a kamara elé, bukaresti hírek szerint már megtette az intézkedéseket arra, hogy a javaslat egyes szakaszait már most érvénybe léptesse.

† Hatszáz cseh vasúti kocsi kap Románia kölcsön. Prágából jelentik: A prágai vasúti kocsi-kölcsönző r.-t. egyik meghatalmazott igazgatója Bukarestbe utazott s ott a román vasútiügyi minisztériummal folytat érdemleges tárgyalásokat 600 vasúti kocsinak öt évre szóló bérbeadásáról. A megállapodás tárgyát képező kocsik fedetlenek, 10 tonnásak s jökárban vannak. A társaság 1924. év végén alakult s a cukorexport idején kocsijait a cukoripar rendelkezésére tartotta fenn.

Hatóságilag engedélyezett **Végeladás!** Hatóságilag engedélyezett

Más vállalat miatt rőfös és női divatáru üzletünket **teljesen feloszlattuk** és a nagymennyiségű elsőrangú áruraktárunkat készpénzfizetés mellett **gyári áron alul kiárusítjuk.**

Lőrincz és Tóth

Cluj, Piața Unirii (Főter) 8. szám.

Berendezés eladó

Berendezés eladó

Figyelem **UJ** ארטה כשר **UJ**

A legkényesebb igényeknek is megfelelően, külön e célra **fényesen berendezett kerti helyiségben** a közismert **Grün Zsigmondnéval** társulva

éttermet nyitottam

Leb Simon, Cluj, Str. G. Barițiu (Malom-u.) 14.

Abonenseket és lakodalmakat jutányosan vállalom! Előnyös árak, szolid és pontos kiszolgálás. Frissen csapolt világos és barna sör, valamint mindennemű italok állandóan kaphatók.

UJ ארטה כשר **UJ** Meenyit

† Fontos ösztönzéséről. a munkaügyi kaügyi inspek zánellenőrző s sével, mint eg zántulajdonoso leményünkkel reggeli lap ogy azt a hiedelm minisztérium r fenn a kazáno tettel arra, ho a cséplési mu olvasóink figy nosok kazánvi dig fennáll és násokért csak tulajdonosok S gyakorlására. ség tagjai nem hanem azok az berendezésüket szempontról a gáltatni.

† Hiteltu

pénzügyi, keres és társaségekrő bizhatóságáról, tos, preciz, gy adunk. Kérjen „Pénzvilág”, or inkasszó iroda, O

A lej: Züri

pesten 334.
Kolozsvár.
devizapiac. Az á Bács 29-80— 328—330, Pári 41-40, Newyork 1040, Milánó 8 Zürich. N 122-90, Amsz 516-00—516-00 2430-00—2430 Prága 1530-00— Belgrád 860-00— Varsó 99-25—9

Bukarest.

—, London 3-55, Zürich 4 Bukarest. márka 51-00, sterling 1039, 41-55, olasz 3-70, dollár 214 shilling 30-00, 6-30 belga fran

Junio GO gy

Jódos és kenes vizek, különös ségeknel, vér-, gyógyhatásuak

Fizioterápi tek, inhalációk elektromos

Calima

klimatikus gyógy hajtó ivóvíz, való vérszegénységet, epekövet, csuzi, Elsőrangú gy Csodálatos ki helyreállítás és Mindkét fürd ratoriumok, mozi lőnféle szórakozó dietikus konyha. árkedvezmény. A lamint felvilágosi Calimanesti ianu 44, vag

irdesse

Fontos tudnivalók a kazánok ellenőrzetéséről. Elsőnek adtuk hírt arról, hogy a munkaügyi minisztérium megszüntette a munkaügyi inspektorátusok kebelében működő kazánellenőrző szerveket és a kazánok ellenőrzésével, mint egyedüli törvényes szervet, a Kazántulajdonosok Szövetségét bízta meg. E közleményünkkel kapcsolatosan az egyik kolozsvári reggeli lap olyan értelmű cikket közölt, amely azt a hiedelmet keltheti, hogy a munkaügyi minisztérium rendelkezése szerint már nem áll fenn a kazánok kötelező ellenőrzetése. Tekintettel arra, hogy a közeljövőben megindulnak a cséplési munkálatok, felhívjuk az érdekelt olvasóink figyelmét arra, hogy a **kazántulajdonosok kazánvizsgálati kötelezettsége még mindig fennáll és felelősségüket az esetleges robbanásokért csak úgy kerülhetik el, ha a Kazántulajdonosok Szövetségét felhívják az ellenőrzés gyakorlására.** Itt említjük meg, hogy a szövetség tagjai nemcsak kazántulajdonosok lehetnek, hanem azok az iparosok is, akik mechanikai berendezéseiket baleset, egészségügyi, vagy más szempontból akarják a szövetség által felülvizsgáltatni.

Hiteltudósító iroda. Belföldi és külföldi pénzügyi, kereskedelmi és ipari vállalatokról, egyéni és társaságokról, azok személyi és vagyoni megbízhatóságáról, fizető és hitelképességéről pontos, precíz, gyors és díszkrét hiteltudósításokat adunk. Kérjen próba, kontroll és újinformációt. „Pénzvilág”, országos hiteltudósító, egyeztető és inkasszó iroda, Oradea-Mare Str. Jókai 17. Telefon 9.

TŐZSDE

Junius 6-án

A lej: Zürichben 245.00, Párisban 955, Budapestben 334.

Kolozsvár. A mai napon nem változott a devizapiac. Az árfolyamok a következők:

Bécs 29.80—30.00, Prága 6.30—6.35, Budapest 828—830, Páris 10.20—10.40, Zürich 41.30—41.40, Newyork 212.00—213.00, London 1036—1040, Milánó 8.50—8.55.

Zürich. Nyitás—Zárlat: Berlin 122.90—122.90, Amsterdam 207.35—207.35, Newyork 516.00—516.00, London 2508.50—2508.50, Páris 2430.00—2430.00, Milánó 2040.00—2040.00, Prága 1530.00—1530.00, Budapest 72.45—72.45, Belgrád 860.00—860.00, Bukarest 245.00—245.00, Varsó 99.25—99.25, Bécs 72.70—72.70.

Bukarest. Devizák: Páris 10.30, Berlin —, London 10.40, Newyork 215.00, Milánó 8.55, Zürich 41.50, Bécs 30.10, Prága 6.40.

Bukarest. Valuták: Napoleon 800, német márka 51.00, leva 1.60, török lira 118, font sterling 1039, francia frank 10.29, svájci frank 41.55, olasz lira 8.47, drachma 3.80, dinár 3.70, dollár 214.00, lengyel forint 41.50, osztrák shilling 30.00, magyar korona 30.10, cseh korona 6.30 belga frank 10.60, holland forint 84.00

Junius 1-én megnyílt

GOVORA

gyógyfürdőhely.

Jódo és kénas ásványvíz fürdők, kiváló ásványvizek, különösen reumás, csúros és bőrbetegségeknek, vér-, vese- és gyomor-bajoknál kiváló gyógyhatásuk. Modern gyógyfürdő berendezés.

Fizioterápiai és elektromos intézetek, inhalációk, süritett levegő, szénsavas és hidroelektromos fürdők, röntgenvizsgálat stb.

Calimanești-Caciulata

klimatikus gyógyfürdőhely. Kénas ásványvizek, használt ivóvíz, valamint a híres Caciulata-víz. Gyógyít vérszegénységet, limfatizist, görvélyt, vesebajokat, epekövet, csúrt, kronikus reumát és migrént.

Elsőrangú gyógyfürdő-felszerelés. Csodálatos klíma, kiválóan alkalmas az egészség helyreállítására és a nyugalom számára.

Mindkét fürdőhelyen gyógyszerárak, orvosi laboratóriumok, mozi, tenniszpályák, kaionazene és különféle szórakozóhelyek. Orvosi ellenőrzés alatt álló diétikus konyha. Juniusban 40, szeptemberben 50%-os árkedvezmény. Árszabályzattal és prospektussal, valamint felvilágosításokkal szolgál a S. C. Govora, Calimanești, București, Str. Brezoianu 44, vagy a fürdőigazgatóság.

Írdessen az Uj Keletben!

SPORT

Aromán pünkösdi sportprogramja

A brünni Blue Star (Makkbabi) kétnapos vendégszereplése

(Cluj-Kolozsvár, június 6. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kolozsvári vezetőegyesületek dícséretre méltó rendezése és semmi anyagi áldozattól való visszariadása folytán Kolozsvár a brünni futballisport reprezentatívjeit látja két napra vendégül.

Vasárnap az Universitatea, hétfőn a Haggibbor lesz az ellenfelük. A Haggibbor, amelyben megszerzi Deutsch Simi részére a játékedgélyt, vele megerősödvé, ha nem, a csatársorban Fleiserrrel veszi fel a küzdelmet. Játsszani fog Lazarovits is, aki Párisból hazaérkezte óta állandóan szorgalmasan trenirozik, hogy ismét régi formáját visszanyerje.

Nagyváradon a Vasasok játszanak hétfőn, vasárnap pedig helyi csapatok mérkőznek.

Temesváron a budapesti BEAC-on kívül vasárnap a Vasasok játszanak a Kinizsivel.

Bukarest pünkösdi programját szenzációs körmérkőzés képezi, amelyben a bécsi Amatőrök is résztvesznek. Első nap a Venus játszik a bécsi csapattal, második nap pedig a petrosani CAMP, illetve UCASP.

A kolozsvári tenniszverseny. A kolozsvári Comitetul Regional tenniszversenye igen sikerültnek ígérkezik. Összesen 121 nevezés érkezett be. A sorsolás is megejtették, mely szerint a Haggibbor játékosai a következőkkel vannak kisorsolva:

Első osztályu férfi egyes: Baumzweig M.—Rozvan, Baumzweig B.—Faur Teofil, Lakner—Grünfeld.

Első osztályu férfi páros: Baumzweig fivérek—Straub-Dunki, Fenichel-Grünfeld—Lányi-Berekméry (Marosvásárhely).

Vegyes páros első osztály: Gottliebne-Grünfeld—Botis-Rosinné. (U)

Női egyes első osztály: Gottliebne—Georgescu.

Női páros: Gottliebne-Farkas Olga—Dr. Lámné-Matusoffszki Dodi.

Férfi második osztály: egyes: Baumzweig M.—báró Conrad Guido, Baumzweig Bumi—Uhyarik (KAC), Fenichel—Dr. Tanasescu, Grünfeld—Straub Elek.

Másodosztályu férfi páros: Fenichel-Grünfeld—Straub-Osztera, Baumzweig fivérek—Baatz-Lakner.

Másodosztályu vegyes: Gottliebne-Grünfeld—Teucescu-Resch, Fenichel-Farkas Olga—Berekméry-Kis Magda.

Elsőosztályu női egyes: Gottliebne—Aszlai Baba, Farkas Olga—Kis Baba.

Ifjusági női egyes. Huszti Piri—Gergely Lili, Hirsch Klári—Aszalai Baba. Meglepő Rosinnének az Universitatea színeiben való indulása. Rosinné tavaly résztvett a Haggibbor háziversenyén is, így eljárása érthetetlen. A Haggibbor tenniszszakosztálya egyébként tiltakozását jelentette be emiatt a rendezőségnek. A rendezőség úgy határozott, hogy nem bojsát ki olyan jegyeket, melyek állandóan érvényesek a versenyekre, hanem csak egyszerre lesznek érvényesek, melyek árai 20 lej lesz.

Eau de Cologne

Kapható minden szakbavágó üzletben.

Vaságyakat

korbázak és intézetek részére, üzleti célra. napellenzőket. Izsák Antal lakatos, Cluj, Str. Gh. Bariu No 12. (volt Malom-utca) R. Mosse 1211

Telefon 4-79. szám

nyári divatkülönlegességek nagy választékban.

Telefon 4-79. szám.

Minden pénteken és szombaton nagy maradékvásár!

SZABÓ JENŐ

Minden pénteken és szombaton nagy maradékvásár!

divatkülönlegességek nagyrúházába, Cluj, — raktárra érkeztek francia

APRÓHIRDETÉSEK

Egyeszeri közlésnél egy sz. - vastagabb betűve 6 lej. Leg-
nagyobb apróhirdetés 30 lej. Allástkeresőknek 30% kedvezmény
Apróhirdetések díja előre fizetendő

Tárgumures (Maros-
vásár hely) Reg. Ferd. (Fő-
tér) 70 sz. alatt G. Enfeld,
vot a tanadfürdői vendég-
lős vezetése mellett első-
rendű orth. בית שני éttermet
nyitottam. Ber. ovits Már-
ton. 9170

Eladó házastelek. Vétel
esetén beköltözhető. Cim
a kiadóban.

Fizetünk

minden hirdetett árnál
magasabb árt
valódi keltei
gyöngyökért,
brillians és
gyémánt
ékszernekért,
arany, ezüst és plati-
nát, valamint régi mű-
fogakat **világpiaci**
áron változ be.
Ezüst dísz tárgyakat és
arany ékszereket a leg-
jutányosabban árusítok
VÁZSONYI - Cluj
Reg. Ferdinand 17.
Transsylvania-szálloda
épületében.

Egy MÁV. 1200. gőz-
cséplőgép teljes fels. ere-
léssel eladó, Str. Londrei
3. Rossunál. 9181

Sadchenek, kik első-
rendű zsidó családokhoz
bejáratosak, közölik el-
müket „Kereskedő“ jel-
igére a kiadóhivattal.

Zsidó mindenestélyt
keresek június 15-re. Szé-
kely-u. 16. 9180

HUNWALD

Műj. Str. Vlahuta (völl
Bolyai-u.) 3. Telefon 147

Üvegesiszolda és tükör-
gyár. Táblaüveg raktár
és üvegeszési vállalat.
Hibás tükrök újrafon-
tosorozása 1007

Textilszakma minden
ágában jártas segéd június
15-re állást keres, perfect
román, magyar és német
nyelvtudással. Ajánlatokat
„Agilis“ jeligére a kiadóba
kér. 9173

Tisztelettel értesítjük a nagyérdemű
közönséget, hogy a helyi piacon —
Piața Unirei 15. (v. Mátyás kir.
tér) szám alatt

fióközletet nyitottunk,

amelynek látogatására a n. é. közön-
séget ezennel meghívjuk.

Meinl Gyula
kávébehozatala.

Tengerit

waggontelekben szállít
Reiter Frigyes, Timisoara,
Str. Jancu Vacarescu 1.
9148

Tanítónőt keresek IV.
polgerista leányomhoz, ki
német, francia és zongor-
rát is tanítana. Belépés
lehet is 10 év kezdete előtt
is. Weisz Samu gazdál-
kodó, Mediesul-Aurit. ju-
detul Satu-Mare. 9184

Zongora

új és használt,
hangolás,
javitás és
szállítás
Triska I.
zongora raktára, Cluj,
Str. Saguna 14.
Telefon 19.

Jó karban levő, váltós
írógépet veszünk. Cim a
kiadóban.

Ujra! Ujra!

Szovátán

az Incedy-villában, בית
ישיר vendéglőmet ju-
nius elsején megnyitot-
tam. Tisztelettel

GRÜN FELD.

Ujra! Ujra!

Kiadó két szoba konyha.
Külön telek. Értekezni le-
het Nagynál, Tordai-ut: 35

Komplett 6 kötet Ull-
stein's Weltgeschichte, fél-
bőr díszkötésben eladó.
Érdeklődők forduljanak
Blum Zeigmondhoz, Ora-
dea-Mare, Str. Aurel Vlaicu
No 51. 9168

Hitközségek!

Gabella-jegyeket tekeresekben és
tömbökben, különböző színekben legol-
csóbban készíti **Bolyai-nyomda Rt.**
Tárgu-Mures rotációs jegynyomó
üzeme. — Kérjen mintázott árajánlatot.

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

A színházi iroda közleményel
Pintér Böske a Nótás kapitányban. A

Nótás kapitány kedd esti, jubiláris 25. előadá-
sának érdekességét fokozza és bizonyára a szen-
záció erejével fog hatni, hogy Hohenau grófnő
parádés szerepét vendégként Pintér Böske fogja
játéssani. Pintér Böske csak erre az előadásra
jön Kolozsvárra, hogy ezt a szerepet eljátsza.
Egyébként Neményi Lili, Erényi Böske, Tompa
Béla, Ihsz Aladár, Lovéy Leó, Mihályfi László
fogja a Nótás kapitány vezetőszerepeit játszani. A
kedd esti jubiláris előadás jegyeiről tanácsos jó-
előre gondoskodni.

Magyar Színház heti műsora

Szombat este fél 9-kor: Juhász legény, szegény juhász
legény (Operett) újdonság először, premierbérlet
65 sz., sorozat 237;
Vasárnap d. u. fél 3-kor: Krizantém (Operett, mérsé-
kelt helyekkel, sz. 238)
Vasárnap d. u. 6 kor: Haláltánc (Táray fellépésével,
leszállított helyekkel, sorozat 239)
Vasárnap este fél 9-kor: Juhász legény, szegény ju-
hász legény (Operett, napi bérlet 130 sz. B, so-
rozzatszám 240)
Hétfő: Juhász legény, szegény juhász legény (Napi-
bérlet 131 sz. A, sorozat 241)
Kedd: A Nótás kapitány. (Jubiláris előadás 5-ödször.
Pintér Böske vendégjátékával. Bérletszűnetben.
Sorozatszám 242)
Szerda: A főpénztáros ur. (Újdonság először. Premier-
bérlet 66. sz. Sorozatszám 243.)
Csütörtök: A főpénztáros ur. (2-odszor. Napi bérlet
132. sz. B Sorozatszám 244)
Péntek: Antónia (Jubiláris előadás 25-ödször. Bérlet-
szűnetben. Sorozatszám 245.)
Szombat: A feleségem babája. (Operett újdonság, elő-
ször. Kaácsonyival, Neményivel, Ihszzal,
Lovéyyel, Tompával. Premier-bérlet 67. szám.
Sorozatszám 246)

Mozgók műsora.

Select mozgó. Vasárnap, június hó 7-én.
Manon. Ötletsege a pénz. Szenzációs tragikomédia
8 felvonásban. Kivonat Manon Lescaut regényéből.
Főszerepben Emil Jannings és Dagny Servaes.

Urania mozgó. Vasárnap, június hó 7-én.
A nyugati karaván. A csodás gazdaságu ország
fele. Bü. ügyi dráma 6 felvonásban, a vadregényes

nyugatról. Főszerepben a világhírű amerikai művé-
szek: Charles Ogle és Louise Wilson.

—Apollo mozgó. Vasárnap június 6. Zigotto.
Négy excentrius amerikai filmbohót 6 felv. ná-
ban. Főszerepben a világhírű amerikai filmkomikus
Zigotto.

Kádár Géza festőművészkiállítás az Uj-
ságitó Klubban. Kádár Géza negybányai festő-
művész kollektív kiállítása iránt a közönség köré-
ben igen nagy érdeklődés nyilvánul meg, mert a
kiállított képeknek rendkívül művészi értékük
egyáltalában nem áll aránytan a művész által
megállapított clesó árakkal. A vásárlási kedv foko-
zódott s a kolozsvári közönség újabb bizonyosságát
adja annak, hogy a művészi szép iránt tud lel-
kesedni. A nicea kiállítás egész nap megtekinthető
az Uj-ságitó Klub, Monostori-ut 18. I. em. alatti
helyiségében, belépti díj nélkül.

Jégszekrények

nagy választékban kaphatók

Grünwald Jakob

bádogáru üzemében,
P. Mihai Viteazul 13.

Hölgyeim! Előrehaladt idény miatt, bécsi
és párisi divatkalapok szalma
és florentin modelleket **minden elfogad-
ható árban** árusítja az

kalapszalonn, Cluj, Reg. Ferdinand 8. (Gólya-
áruházal szemben).

12 szemé-
lyes
eredeti

szerv-
viz
Le i **3280**

Összeállítás:

1 leveses tál	1 főzelékes tál	12 mély tányér 25 cm.
1 szószos tál	1 salátás tál	24 lapos „ 25 cm.
1 mustártartó	2 tésztás tál	12 dessert „ 19 cm.
1 sótartó	2 sültés tál	12 dessert „ 15 cm.
2 kanál	2 Revers	Összesen 74 db.

6 személyes eredeti Rosenthal ebédlőszerviz 1238

12 személyes eredeti Rosenthal kávé szerviz 700
12 személyes feketekávé szerviz 760

**Nagy választék eredeti belga
üvegkészletekben.**

ROSENTHAL

üvegüzlet - Cluj

Szerkesztőség kiadó
hivatal és nyomda
Cluj-Kolozsvár, St. Barza

Dr. Ramasetter Róbert

II. 8.

1925 június 9 Kedd

Mindenki

A világháboru óta
meg legélesebben em-
nek minden értelme,
pek el akarnak egym
pillanatban Feztől „S
linig mindenütt ezzel
kozunk. Ugylátszik,
vonulni a maga erkö
egy bizonyos terület
nem akar többé be-
egyéb ez, mint a
foka. A társadalmi k
még egyszer felágasko
és mintha valamenn
hatalatlan erőfeszítés
maga sajátosságait. B
szerű mondaná, ame
megjelent magyar ny
ir és ahol azt mondj
ben nemzetek valam
tulajdonságukkal bék
mult. Erre az igazsá
látszik, csak később
Ma még a marok
lenül különbözni ak
távirat, amely éppen
hogy a marokkói ber
frontot és a tenger
Lyautey tábornok cs
arra eszméltek, hogy
népi sajátosságai le
kell hogy legyen. En
éve jöttek rá a nem
kifejlődés mindössze
kapott, de azóta oly
hogy minden másfaj
itt van mindjárt ez
rakodópartokig nyom
paikat. Ilyen széles
üres körben, ily
ennyire a fenéig
még gesztusok. A
és a nagyszerű Weib
sor pompás palotáva
beti irányba, ezek
száguldó villamosok
express lefüggönyzöt
éjszakákat bevilágító
egész legerősebb ára
mérnökök végeztek
az a rengeteg életere
halálos sárgaságát b
sem számítana. Az ó
lan értékek rejtőzhe
dzsuriában, Mongoli
amerről most ezek a
hetetlen fölényvel el
valami egészen titk
magukban, hogy ily
el a segítséget, hogy
szítanak mindenkit
szemtelenül tagadják
közösséget.

Valami ilyesféle
amely éppen most k
hogy szabadalmazot
A szövetséges nagy
ugyanis, hogy Berli
a háborus német na
tábornok néhány n
haderők parancsnok
tes, hogy a szomszár
tek be ez ellen. Az
tört ki. Hamburgtól
a német nép megalá
gen vannak, semleg
fias bánatban osztoz
ország pöffessze csal
tőségát, sáncolja me
fehér-fekete sávokka
színü póznáját a k